Convenant betreffende militaire capaciteit voor civiele ondersteuning tussen de ministers van BZK, Defensie en Justitie

PARTIJEN:

1. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK),
2. De minister van Defensie en
3. De minister van Justitie

in overeenstemming met de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

OVERWEGENDE DAT:

- In het kader van de Wet rampen en zware ongevallen, de Politiewet 1993 en de regeling militaire steunverlening in het openbaar belang, een beroep op de krijgsmacht kan worden gedaan ter ondersteuning van de civiele autoriteiten;

- Bestuurlijke of justitiële autoriteiten een beroep kunnen doen op personeel en middelen van Defensie op het moment dat geconstateerd wordt dat de capaciteiten van de civiele diensten (brandweer, politie en de geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen [GHOR]) ontoereikend zijn;

- Er bij betrokken partijen behoefte bestaat duidelijkheid te scheppen onder welke voorwaarden een zekere minimumcapaciteit van defensiepersoneel en/of materieel beschikbaar is;

- Generieke afspraken met betrekking tot militaire bijstand en steunverlening zijn vastgelegd in het “Raamconvenant betreffende militaire bijstand en steunverlening tussen de ministers van BZK, Defensie en Justitie”;

- Dit convenant de veiligheidspolitieke taken en verantwoordelijkheden van de minister van Defensie met betrekking tot de operationele inzet van militaire middelen en informatieverstrekking daarover aan de Staten-Generaal onverlet laten;

KOMEN HET VOLGENDE OVEREEN:

Inhoud en strekking van dit convenant

Artikel 1
Dit convenant geeft inzicht in de mate van personele, materiële en logistieke ondersteuning die de minister van Defensie ter beschikking stelt in het kader van militaire bijstand of steunverlening.

Artikel 2
Dit convenant is uitsluitend van toepassing op bijstand en steunverlening door onderdelen van Defensie in Nederland.

Doel van het convenant

Artikel 3
Doel van het convenant is inzicht te verschaffen in:
1. Het personeel en materieel, in kwantitatieve en/of kwalitatieve zin, waar in bijzondere omstandigheden een beroep op kan worden gedaan;
2. De randvoorwaarden, in aanvulling op de wettelijke regelingen en voorwaarden in het raamconvenant, waaronder tot inzet van voornoemd personeel en materieel kan worden overgegaan;
3. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de door de civiele autoriteiten geformuleerde randvoorwaarden voor inzet, zoals aantallen, gereedheidstermijnen, et cetera.

Randvoorwaarden en aandachtspunten voor het verlenen van militaire bijstand en steunverlening

Artikel 4
Voor het aanvragen van militaire bijstand dienen de wettelijke procedures te worden gevolgd. Voor het aanvragen van militaire steunverlening in het openbaar belang dienen de procedures te worden gevolgd, zoals in de regeling “Militaire steunverlening in het openbaar belang 2004” beschreven.

Artikel 5
Inzet van Defensiepersoneel en -materieel zal alleen plaats vinden wanneer de capaciteiten van de civiele hulpdiensten te kort schieten, dan wel gespecialiseerde ondersteuning noodzakelijk is.

Artikel 6
De militair wordt in beginsel, onverlet de machtiging van de ministers van BZK en Justitie, met het organieke wapen ingezet.

Artikel 7
De militair, anders dan een militair van de Koninklijke Marechaussee wordt niet ingezet ter handhaving van de openbare orde, waarbij ME-achtige taken moeten worden uitgevoerd.

Personele capaciteit

Artikel 8
Defensie stelt drieduizend militairen beschikbaar voor het verrichten van taken in het kader van militaire bijstand en steunverlening. Deze militairen zijn afkomstig van de Koninklijke marine, Koninklijke landmacht (inclusief het Korps Nationale Reserve) en Koninklijke luchtmacht.

Artikel 9
Voor deze militairen worden in beginsel de volgende tijden tussen alarmering en inzetgereedheid vanaf de kazerne gehanteerd: 200 militairen binnen 8 uur, 300 militairen binnen 12 uur, 1000 militairen binnen 24 uur en 1500 militairen meer dan 24 uur. Er zal naar gestreefd worden om deze termijnen zo kort mogelijk te laten zijn.

Artikel 10
De bijstand of steunverlening van deze omvang wordt voor een periode van maximaal zes weken gegarandeerd.

Artikel 11
De 3000 militairen zullen niet worden geconsigneerd. Voor een snelle oproep zal gebruik worden gemaakt van alle ter beschikking staande middelen, zoals telefoon en media.

Artikel 12
Ten behoeve van coördinatie- en liaisontaken zijn vanuit de –als eerste- leverende militaire eenheid en het desbetreffende Regionaal Militair Commando binnen 2 uur na alarmering liaisonofficieren bij de civiele autoriteiten ter plaatse.

Materiële en logistieke ondersteuning

Artikel 13
Ten behoeve van tijdelijke opvang van grote aantallen personen nabij een rampterrein kan behoefte bestaan aan aanvullende capaciteit bij Defensie-complexen. Gezien de grote hoeveelheid Defensie-complexen (kazernes, vliegbases etc.) en de sterk variërende capaciteit voor een dergelijke opvang, wordt per provincie een Defensie-complex met voldoende capaciteit aangewezen voor de opvang van slachtoffers. Dit laat onverlet dat ook andere Defensie-complexen hiervoor op ad-hoc basis aangewezen kunnen worden.

Artikel 14
Defensie kan indien nodig transportsteun leveren in de vorm van een groot aantal voertuigen, vaartuigen en vliegtuigen. De actuele beschikbaarheid daarvan (onder meer sterk afhankelijk van inzet in het buitenland, oefeningen en dergelijke) is bekend bij het Defensie Operatie Centrum.

Slotbepalingen

Artikel 15
Dit convenant is niet in rechte afdwingbaar. Alle geschillen welke mochten ontstaan met betrekking tot de interpretatie en/of uitvoering van dit convenant worden in overleg opgelost.

Artikel 16
Dit convenant wordt aangegaan voor de periode van vier jaar. Daarna wordt dit convenant telkens voor de duur van een jaar stilzwijgend voortgezet, tenzij een partij het met inachtneming van een opzegtermijn van twee maanden schriftelijk heeft opgezegd.

Artikel 17
Wijzigingen van, dan wel aanvullingen op dit convenant zullen schriftelijk worden overeengekomen.

Artikel 18
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de minister van Justitie en de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport dragen zorg voor

bekendmaking van het convenant bij de betrokken civiele autoriteiten en hulpverleningsorganisaties. De minister van Defensie draagt zorg voor de bekendmaking van het convenant bij de betrokken defensie-organisaties.

Getekend te ´s Gravenhage, 3 maart 2005

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,	DE MINISTER VAN DEFENSIE,
J.W. Remkes	H.G.J. Kamp

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

mr. J.P.H. Donner

Toelichting bij het convenant betreffende militaire capaciteit voor civiele ondersteuning tussen de ministers van BZK, Defensie en Justitie

Algemene toelichting

In de eerste fase van het project Civiel Militaire Bestuursafspraken (CMBA) is gewerkt aan een inventarisatie van de verschillende vormen van ondersteuning, de knelpunten en een verkenning van de mogelijkheden om tot een meer structurele samenwerking tussen Defensie en de civiele hulpverleningsdiensten (politie, brandweer en GHOR [geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen]) te komen. Tijdens de tweede fase van het project is onder coördinatie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) door de civiele hulpverleningsdiensten een personele en materiële behoeftestelling geformuleerd. Deze behoeftestelling is vervolgens voorgelegd aan Defensie. Dit heeft voor de civiele autoriteiten geleid tot inzicht in de capaciteit van Defensie waar een beroep op kan worden gedaan. De omvang van deze capaciteit en de voorwaarden waaronder hiervan gebruik kan worden gemaakt, zijn nader vastgelegd in dit convenant. Hierbij wordt een aantal algemeen geformuleerde onderdelen van het "Raamconvenant betreffende militaire bijstand en steunverlening tussen de ministers van BZK, Justitie en Defensie 2005" nader uitgewerkt.

De genoemde capaciteiten geven een indicatie van de beschikbaarheid. Een en ander laat onverlet dat elke aanvraag voor militaire bijstand op zijn merites wordt bekeken en aanvragen van de in dit convenant genoemde capaciteiten kunnen afwijken.

Artikelgewijze toelichting

Inhoud en strekking van het convenant

Artikel 1

Dit convenant bevat de uitgangspunten die zijn gehanteerd bij het formuleren van de ondersteuning die Defensie kan leveren in geval van militaire bijstand en steunverlening. Tevens wordt inzicht gegeven in de ondersteuning die Defensie kan leveren, in termen van personele capaciteit, de materiële en logistieke ondersteuning.

Artikel 2

Het convenant is alleen van toepassing op het grondgebied van Nederland. Voor het grondgebied van de Nederlandse Antillen, Aruba of buiten het Koninkrijk gelden andere regelingen.

Doel van het convenant

Artikel 3

Primair doel van dit convenant is een overzicht te geven van de mogelijkheden voor invulling door Defensie van de extra benodigde capaciteit in aanvulling op de reeds bestaande afspraken. In het onverhoopte geval dat er gelijktijdig een beroep wordt gedaan op deze capaciteit dient in samenspraak met BZK als coördinerend departement een prioriteitstelling te worden bepaald.

Randvoorwaarden en aandachtspunten voor het verlenen van militaire bijstand en steunverlening

Artikel 4

De inzet van Defensiepersoneel en –materieel is gebaseerd op twee wettelijke regelingen (Wet rampen en zware ongevallen of de Politiewet 1993), of als geen van deze twee wetten toepasbaar is, op basis van de regeling “Militaire steunverlening in het openbaar belang 2004”. De basis op grond waarvan militaire bijstand of steunverlening wordt aangevraagd, bepaalt het traject voor de aanvraag hiervan. In artikel 4 wordt benadrukt dat de gebruikelijke procedures voor het aanvragen van bijstand of steunverlening dienen te worden gevolgd. Hierdoor wordt het afwegingsproces en de zuiverheid van de besluitvorming bewaakt, onder meer door het Nationaal Coördinatie Centrum (NCC) van BZK, het Defensie Operatie Centrum (DOC), de directie Juridische Zaken (DJZ) van het ministerie van Defensie en het recent opgerichte Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC).

Artikel 5

Dit artikel legt een relatie tussen de inzet van defensiepersoneel en -materieel en de reeds ontplooide inzet van de civiele hulpverleningsdiensten. Hierbij wordt uitgegaan van de omstandigheid dat de primaire verantwoordelijkheid bij de civiele autoriteiten berust. Op het moment dat een beroep wordt gedaan op personeel en/of materieel van de krijgsmacht is het van belang te realiseren dat inzet van Defensiepersoneel of –materieel altijd in min of meerdere mate ten koste zal gaan van de reguliere vredesbedrijfsvoering bij Defensie. Afhankelijk van omvang, aard en periode van inzet kunnen deze consequenties beperkt zijn, maar kunnen ook leiden tot het intrekken van verloven en het (tijdelijk) opschorten van oefeningen, opwerkperiodes of opleidingen. Hierbij dient een zeker evenwicht te bestaan tussen de consequenties van de gevraagde inzet van Defensie en de inzet van en consequenties voor de desbetreffende hulpverleningsdienst. Besluitvorming hierover laat zich niet op voorhand vastleggen. Ter voorbereiding van een aanvraag militaire bijstand of steunverlening en de daadwerkelijke beoordeling hiervan zal er een belangrijke rol zijn weggelegd voor het NCC/LOCC/DOC/DJZ.

Artikel 6

Inzet van de militair met het organieke wapen, zijnde een (semi) automatisch geweer voor alle militairen behalve KMar-militairen, vormt het uitgangspunt bij het verlenen van militaire bijstand en/of steunverlening. De veiligheid van de betrokken militair staat hierbij voorop. Voor het dragen van het (semi) automatisch geweer dient echter wel een machtiging te worden afgegeven door de ministers van BZK en Justitie op aanvraag van het bevoegd gezag. De voorwaarden die hierbij gelden, kunnen worden gevonden bij de toelichting bij artikel 4 van het Raamconvenant.

Artikel 7

Handhaving van de openbare orde, waarbij ME-achtige taken moeten worden uitgevoerd, vereisen specifieke vaardigheden en training. Binnen de krijgsmacht is de KMar belast met de uitvoering van dergelijke taken. Militairen van de overige krijgsmachtdelen zijn hierin niet getraind en derhalve voor deze taken ook niet inzetbaar.

Personele capaciteit

Artikel 8

In dit artikel wordt een garantie gegeven voor het aantal van drieduizend militairen dat in bijzondere omstandigheden, zoals (dreigende) samenleving ontwrichtende omstandigheden, beschikbaar gemaakt kan worden voor militaire bijstand en steunverlening. Dit aantal is gebaseerd op de civiele behoeftestelling die aan de hand van een aantal scenario's door de civiele hulpverleningsdiensten is geformuleerd. Het benodigde aantal militairen is natuurlijk situationeel afhankelijk en maakt onderdeel uit van de aanvraag militaire bijstand en steunverlening ten tijde van een ramp, crisis of incident. Indien de omstandigheden dit rechtvaardigen, is het aantal van totaal 3000 militairen gegarandeerd. Toewijzing van aanvragen die dit aantal overstijgen, zal intern Defensie moeten worden afgewogen en is onder meer afhankelijk van de binnen Nederland beschikbare militairen en de overige taakuitvoering van Defensie. De genoemde aantallen zijn “bruto”, dat wil zeggen dat, indien een continue bezetting gewenst is, een kleiner aantal daadwerkelijk op `post´ is of dat de militaire steun/bijstandsverlening minder lang kan worden volgehouden.

Artikel 9

De genoemde 3000 militairen staan niet allen op dezelfde gereedheidstermijn. Tweehonderd militairen zijn in ieder geval binnen 8 uur na alarmering inzetbaar (klaar voor vertrek naar de locatie), versterking van deze initiële groep vindt binnen 12 uur na alarmering plaats door een groep van 300 militairen. Verdere versterking en aflossing wordt voorzien door inzet van 1000 militairen binnen 24 uur na alarmering en ten slotte kan een groep van 1500 militairen ingezet worden voor het waarborgen van de continuïteit van de militaire bijstand of steunverlening. Genoemde gereedheidstermijnen zijn maxima. Bij spoedeisende aanvragen militaire bijstand of steunverlening wordt bij Defensie gestreefd naar een zo kort mogelijke inzettermijn. Het voorwaarschuwingstraject voorafgaand aan de formele aanvraag, zoals aangegeven in het eindrapport CMBA, kan hierbij een belangrijke factor zijn voor het versnellen van de inzetgereedheid.

Artikel 10

In dit artikel wordt de inzetperiode voor grote aantallen militairen gemaximeerd op een periode van zes weken. Inzet van dergelijke grote aantallen militairen heeft ernstige consequenties voor de vredesbedrijfsvoering van Defensie. Opleidingen zullen stagneren, oefeningen en opwerkperiodes zullen geheel of gedeeltelijk moeten worden stopgezet en de voorbereidingen op vredesoperaties komen in gevaar. Tot een periode van zes weken is deze achterstand nog binnen een redelijke tijd weg te werken, bij een langere inzetperiode zullen de consequenties ook op langere termijn blijven doorklinken.

Artikel 11

Consignatie van betrokken personeel op de kazernes of thuis is allereerst een zeer kostbare zaak vanwege de te betalen vergoedingen, zowel financieel als in vrije tijd, en heeft dus een behoorlijke invloed op de bedrijfsvoering van Defensie. Daarnaast kan consignatie zonder direct aanwijsbare reden of voorzienbare inzet leiden tot leegloop en gaat ten koste van de motivatie van het betrokken personeel. Vanwege al deze negatieve consequenties wordt afgezien van consignatie. Voor een snelle oproep zal gebruik worden gemaakt van alle ter beschikking staande middelen zoals telefoon en media. Ervaringen in het verleden hebben aangetoond dat op een dergelijke wijze in een snelle gereedstelling kan worden voorzien.

Artikel 12
Afstemming tussen civiele en militaire autoriteiten in een zo vroeg mogelijk stadium is in het belang van alle betrokken partijen. Voor deze coördinatie- en liaisontaken komt allereerst vanuit het betrokken Regionaal Militair Commando een liaisonofficier ter plaatse. Tevens zal een liaison van de eerste leverende eenheid binnen 2 uur na alarmering ter plaatse zijn. Zij zullen op lokaal niveau als eerste aanspreekpunt voor de civiele autoriteiten fungeren en als intermediair optreden richting bestuursstaf Defensie, het betrokken krijgsmachtdeel en de ingezette militairen.

Materiële en logistieke ondersteuning

Artikel 13
In aanvulling op de gemeentelijke rampenplannen kan er behoefte ontstaan aan additionele opvang voor grote aantallen mensen, zoals direct of indirect betrokkenen, slachtoffers, hulpverleners en dergelijke. Verspreid over het gehele land zijn er defensiecomplexen die in deze tijdelijke opvang zouden kunnen voorzien. Gezien de onzekerheid over de locatie van het toekomstig rampterrein zal bij de uitwerking van dit convenant een aantal Defensiecomplexen worden aangewezen die voorbereid dienen te zijn op opvang van grote aantallen mensen. In samenspraak met de civiele hulpverleningsdiensten en autoriteiten zal in ieder geval inzichtelijk gemaakt moeten worden welk materieel (tenten, stretchers e.d.) en welke voorzieningen (sanitair, voeding e.d.) benodigd zullen zijn en hoe en door wie daarin op het desbetreffende moment zal moeten worden voorzien. Gestreefd wordt naar een spreiding van deze defensiecomplexen over het gehele land, bij voorkeur één per provincie. Bij gebleken noodzaak kunnen ter aanvulling hierop natuurlijk ook nog andere defensiecomplexen hiertoe worden aangewend.

Artikel 14
Defensie beschikt over een groot aantal rijdende vervoermiddelen, zowel voor personeel als materieel, verspreid over geheel Nederland in een wisselende samenstelling (onder meer afhankelijk van uitzendingen, oefeningen e.d.). Indicatief beschikt:

- de Koninklijke Marine (KM) over ruim 100 grotere voertuigen, zowel voor algemeen transport als voor personenvervoer;
- de Koninklijke Landmacht (KL) over 500 grotere voertuigen met elk een capaciteit van 20 tot 30 personen en een waaddiepte van 80 cm;
- de Koninklijke Luchtmacht (KLu) over 100 grotere voertuigen, zowel voor algemeen transport als personenvervoer;
- het Commando DienstenCentra (CDC) over 15 bussen (à 50 personen).

Defensie beschikt eveneens over een aantal kleine vaartuigen, variërend van rubberboten, sleepboten en landingsvaartuigen. Ook beschikt het over de vouwbrugcompagnie van de KL, die ook met vlotten materieel kan vervoeren.

In spoedeisende gevallen kan voor de evacuatie van grote aantallen mensen gebruik worden gemaakt van vliegend materieel (helikopters). Permanent op korte afroep staan alleen de helikopters van de Opsporings- en Reddings Dienst (OSRD) van de KM (nabij Den Helder) en de search-and-rescue (SAR)-helikopter van de KLu (Leeuwarden). Niet op afroep en in wisselende aantallen staan Chinook en Cougar-helikopters (Soesterberg, vanaf 2007 Gilze-Rijen) ter beschikking. In Nederland zal echter altijd een bepaald aantal helikopters beschikbaar zijn voor taken zoals

opleiding, oefening e.d. Tijdens crises of rampen is het verwachtbaar dat op deze helikopters een beroep wordt gedaan, ook al gaat dat dan tijdelijk ten koste van de reguliere taken. Aandachtspunt hierbij is dat inzet van OSRD- c.q. SAR-heli's ten koste gaat van de primaire taakstelling en derhalve zorgvuldige afweging vereist.

Voor een snelle ontplooiing is wel noodzakelijk dat er een actueel overzicht beschikbaar is van de defensietransportcapaciteit en dat bovendien een plan gereed ligt om tot snelle ontplooiing te komen. Het DOC zal worden belast met het bewaken van dit overzicht, in samenwerking met de defensievertegenwoordiger bij het LOCC te Driebergen, de OPCO's en het CDC.